

ДИМЕНЗИЈА ОБРАЗОВАЊА ЗА ОДРЖИВИ РАЗВОЈ КАО ДИМЕНЗИЈА ОДРЖИВОСТИ ЧОВЕЧАНСТВА

БРАНСИЛАВ ЈАКИЋ, МИОДРАГ БРЗАКОВИЋ,
ЈАСМИНА МАЏГАЉ, ОЛГИЦА МИЛОШЕВИЋ и
ТАТЈАНА ЈАНОВАЦ

*Факултет за примењени менаџмент, економију и финансије, Немањина 4,
11000 Београд, Србија*

Резиме: Димензија заштите животне средине је кључна за одржање развоја човечанства. Стање угрожености планете и човечанства, условило је потребу проналажења решења за одрживост друштва кроз вид одрживог – одговорног развоја. Одрживи развој представља социоекономски и културни развој који је усклађен са условима, ограничењима и капацитетима животне средине који треба да се одвија на такав начин да се будућим генерацијама не погоршавају услови живота. Одрживи развој даје одговоре и решења за решавање еколошке кризе. Ово образовање представља опредељење, потребу, улагање човечанства у будућност. образовање за одрживи развој користи образовање као средство за постизање одрживости, пре свега, са циљем развијања еколошке свести и еколошке културе, самим тим, и одрживости човечанства на Планети. Како би ово образовање било успешно неопходне су промене у наставним програмима основних школа и факултета који ообразују будуће наставнике. Ово образовање је мултидисциплинарно и перманентно - траје кроз цео животни и радни век а спроводи се кроз све нивое образовања по принципу – од вртића до универзитета.

Кључне речи: образовање, одрживи развој, опстанак, човечанство

1. ПОВОД И ПРИСТУП

Полазећи од све веће потребе за еколошким образовањем, предмет овог рада усмерен је на утврђивање и дефинисање проблема животне средине и утврђивања основа образовања за одрживи развој. Рад разматра сагледавање и промишљање могућности за њихову примену, позитиван трансфер знања и побољшање квалитета образовног процеса.

Димензија заштите животне средине је кључна за одржање развоја. образовање и васпитање за очување животне средине заузима централно

место у сповођењу образовања за одрживи развој. Знање је основни ресурс друштва јер оно подстиче свест, културу и научну делатност тј. побољшање квалитета живота заједнице. Због тога, његов развој и примена његових принципа захтева принцип који одговара његовој динамици. образовање за одрживи развој веома је комплексан и актуелан проблем у савременом свету. Њиме се баве научници, политичари, људи из пословног света, медији, а све више заузима место у свакодневном животу. Правовремено и адекватно осмишљено образовање за одрживи развој, данас, заправо, представља опредељење, потребу и улагање човечанства у будућност.

У том смислу и образовање за одрживи развој треба да има смернице које ће моћи да се имплементирају у УНЕЦЕ стратегију образовања за одрживи развој, у циљу усклађености образовања са осталим земљама ЕУ. образовање за одрживи развој треба да буде део образовног система сваке државе. Политика образовања једне земље је показатељ привредног развоја њене нације.

2. ДИМЕНЗИЈА ОБРАЗОВАЊА ЗА ОДРЖИВОСТ

Димензија образовања за одрживост омогућава редефинисање човековог односа према животној средини. Она подразумева доградњу моралних принципа и формирање новог система вредности човека у односу на природу и окружење кроз развијање еколошке свести и еколошке културе.

Димензија одрживости огледа се у :

- развијању јасне свести о еколошкој, економској, политичкој и културној међузависности у урбаним и сеоским срединама;

- подстицању поштовања и дивљења према ономе што људи нису створили, према живом и неживом свету, као и потребе да се тај свет упозна и очува;

- пружању прилике да се упознавају сопствене могућности, да се допринесе заштити природе, природних вредности и животне средине.

Ова димензија је увремењена и мерљива.

Принципи образовања за одрживи развој категорисани су кроз: мултидисциплинарност, перманентност и учење на свим нивоима образовања кроз целоживотно учење.

3. ОБРАЗОВАЊЕ ЗА ОДРЖИВОСТ КРОЗ ОБРАЗОВНЕ ПРОЦЕСЕ

Екологија знања представља основ за опстанак друштва а еколошка етика и култура гарантују нов, хуманији однос човека према животној средини, одговоран однос према будућим генерацијама и помирљивост са природом.

Симплификован садржај образовања за одрживи развој подразумева:

- увођење еколошких садржаја у наставне планове и програме на свим нивоима образовања;
- Укључење свих чинилаца образовања од формалних до неформалних, кроз перманентно учење; на целоживотно учење;
- редефинисаност образовног система – еколошке садржаје укључити кроз изучавање већег броја наставних предмета, отворати нове катедре за заштиту животне средине;
- стручно усавршавање просветних радника за развијање еколошке свести у настави и др.

Образовање за одрживи развој представља веома сложен комплекс који се све више уклапа у основне проблеме, налазећи своје место и вршећи своју улогу.

4. АНТИЦИПАЦИЈА ОБРАЗОВАЊА ЗА ОДРЖИВИ РАЗВОЈ У САВРЕМЕНОМ ШКОЛСТВУ

Процене за реализацију образовања за одрживи развој су врло реалне – финансијски неоптерећене. Образовање представља највећу вредност а не захтева много материјалних средстава.

Код образовања за одрживи развој постоји предност самофинансирања кроз еколошке пројекте о чему говори велики број примера добре праксе из земаља ЕУ. Образовање за одрживи развој је примењиво на сваком месту: у кабинету, амфитеатру, у природи, на семинару, екскурзији и путем медија. Ово образовање има широку друштвену, географску и временску димензију јер има интерактивни карактер и почиње у породици, наставља се преко предшколских установа, школских институција, привредних друштава и подједнако укључује групе и појединце.

Оно представља успостављање система васпитања и образовања којим се остварује еколошко промишљање, обученост и обавезно учешће сваког појединца у решавању еколошких проблема компетентно и без оклевања. Суштина образовања за одржив развој је остваривање глобалне визије о одрживом развоју. Образовање за одрживи развој је гарант, моћно средство – кључ опстанка на Планети.

Додатна литература

- Comite 21.: 2006, *Guide methodologique de l' Agenda 21. scolaire*, www.comite21.org.
- Дејвис, С. А., Едмастер, Ј. Х., Саливан, К., Вест, С. К.: 2010, *Едукација одрживих друштава за 21. век*, Универзитет Мисисипи, Оксфорд, Калифорнија, Мисисипи, САД.
- Ђорђевић, Ј., Кука, М.: 2009, *Теоријско-методолошки оквир образовања за одрживи развој*, е-публикација, ПДФ 48, Београд.

Путоказ ка одрживом развоју, национална стратегија одрживог развоја, Република Србија, Кабинет потпредседника Владе за европске интеграције, Београд, 2011.,

УНЕЦЕ стратегија образовања за одрживи развој, Вилионис, 2005.

DIMENSION OF EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT AS A SUSTAINABILITY DIMENSION OF THE MANKIND

The environmental protection dimension is the key to maintain development of mankind. The endangered state of our planet and mankind caused the need to find solutions to sustain the society through the form of a sustainable – responsible development. Sustainable development is a socio-economic and cultural development adjusted to conditions, constraints and capacities of the natural environment, which should unfold in such a way that does not aggravate living conditions for future generations. Sustainable development gives answers and solutions to environmental crises. This education represents commitment, need, investment of the humankind in future. Education for sustainable development uses education as means to achieve sustainability aiming, above all, at development of environmental awareness and environmental culture and thereby sustainability of the humankind on the Planet. To make this education successful changes are needed in curricula for primary schools and teacher faculties. This education is multidisciplinary and permanent – it lasts throughout one’s lifetime – and is implemented through all levels of education, from preschool to university.

Key words: Education, Sustainable development, Survival, Mankind.